

·Protagonistes·

|||||||

Manel Ollé:
«La poesia xinesa
clàssica és evocativa
i sensorial»

08-09

·Comunitat·

»»»»»»

UPF Solidària
col·labora amb
escoles del Senegal

12-13

·A la xarxa·

====

Un projecte ajuda
els dislèxics a
accedir a Internet

16-17

upf.edu

·Des del campus·

—

Els doctors de la UPF van per feina

Un estudi fet per la Universitat analitza la inserció laboral d'aquest col·lectiu durant el període 1990-2011 i conclou que el 96% treballen

04-07

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

Preinscripció oberta fins al
juny del 2013

Màsters universitaris i doctorats 2013-2014

Programes en català, espanyol i anglès

- ★ Ciències de la salut i de la vida
- ★ Ciències polítiques i socials
- ★ Comunicació
- ★ Dret
- ★ Educació
- ★ Humanitats
- ★ Tecnologies de la informació i les comunicacions
- ★ Traducció i ciències del llenguatge

Ajuts per a matrícula de 2.000€

www.upf.edu/masters

/postgrausUPF

#JolaPompeu

JOSEP JOAN MORESO : RECTOR DE LA UPF

PLENA OCUPACIÓ DELS DOCTORS DE LA UPF

La Universitat Pompeu Fabra s'està consolidant com una *research university* tant dins del sistema universitari local com internacional. En aquest sentit, els estudis de doctorat són un dels actius més importants que tenen institucions com la nostra, i sovint no reben l'atenció que mereixen des d'un punt de vista estratègic en recerca.

Ara fa un any l'equip de direcció de la UPF va encarregar la realització del primer estudi sobre la inserció laboral dels nostres doctors; d'una banda, per tenir un coneixement més profund d'aquest important col·lectiu —1.079 tesis doctorals defensades a la UPF fins al desembre del 2012— i, de l'altra, per oferir a la societat una visió del doctorat que ajudi a prestigiar-lo a través d'aquest estudi. En aquest temps, hem creat l'Escola de Doctorat, hem verificat favorablement tots els programes de la Universitat, gairebé tots han obtingut la Menció cap a l'Excel·lència del Ministeri, i dos d'ells participen en el programa pilot de doctorat industrial de la Generalitat de Catalunya.

Entre els resultats obtinguts en l'estudi destaquen l'alta ocupació dels doctors per la Universitat —el 96% treballa-

va a l'abril del 2012—; una estabilitat contractual superior a la mitjana espanyola i catalana —amb contractes de llarga durada en més del 74% dels casos— i un elevat grau de satisfacció amb la formació rebuda —amb un 85% dels doctors que repetiria aquests estudis.

L'informe també mostra la tendència general dels doctors per la UPF a treballar a les universitats (més de la meitat dels enquestats), per sobre d'aquells que ho fan en empreses (26%) o en centres de recerca (22%). En aquest sentit, l'estudi també mostra certa relació entre el lloc de treball i l'any d'obtenció del doctorat. Així, mentre la major part dels doctors que va obtenir el seu títol abans del 2005 treballa en una universitat (66%), la majoria dels que es van doctorar amb posterioritat tendeixen a fer-ho en un centre de recerca (27%) o en una empresa o institució (29%).

D'altra banda, l'informe dedica una especial atenció a la dimensió internacional dels programes; així, analitza diferents elements de la inserció laboral en funció de la procedència geogràfica dels mateixos doctors i constata que un 33% realitza la seva feina a l'estranger; un percentatge molt inferior dels que ho fan a la província de Barcelona (56%) però notablement superior a la mitjana catalana i espanyola. ■

TONI BATLLORI

D'esquerra a dreta:
Marcel Mauri, Carme
Bach, Eduard Bonada
i Sergi Jordà.

FREDERIC CAMALLONGA

Doctorar-se a la UPF: un actiu per al graduat i per a la societat

Un estudi fet per la Universitat, únic per la seva exhaustivitat i participació, analitza la inserció laboral dels doctors de la UPF (1990-2011) i conclou que el 96% treballen, i que d'aquests més del 50% ho fan dins l'àmbit universitari i un 33% a l'estranger

■ Els estudiants de doctorat representen un pilar bàsic per a la UPF, perquè es tracta d'un col·lectiu generador de coneixement que s'està formant com a personal investigador. I la Uni-

versitat podem dir que ja ha arribat a la seva maduresa en aquest àmbit, ja que des de la seva fundació, l'any 1990, ha vist com més de mil doctorands hi presentaven la seva tesi.

Per tal de conèixer millor aquest col·lectiu s'ha dut a terme un ambiciós estudi, "Anàlisi de la inserció laboral dels doctors de la UPF 1990-2011", que ha aprofundit en la reali-

tat laboral dels doctors sorgits de la Universitat entre 1990 i el 2011, i que en aquests moments es troben en plena activitat professional.

Miquel Oliver, vicerector d'Estratègia i Qualitat Institucional, destaca el pes específic del doctorat a la UPF i el nou conext en el qual s'ubica: "Els estudis de doctorat són un dels actius més importants que tenen institucions com la nostra, tot i que sovint no reben l'atenció que mereixen. Aquests programes, configurats des d'ara a la UPF com a Escola de Doctorat, generen uns professionals altament capacitats per fer recerca i desenvolupament tant en l'àmbit públic com privat", afirma.

L'Escola de Doctorat de la UPF

La Universitat va sol·licitar a la Generalitat de Catalunya la creació de l'Escola de Doctorat al setembre del 2011, però a principis del 2013 encara

no ha rebut resposta (es preveu que en el que resta de curs acadèmic es pugui posar en marxa oficialment).

No obstant això, des de l'inici del curs actual els nou programes que componen l'oferta formativa de la Universitat en aquest àmbit (vuit dels quals tenen la Menció cap a l'Excel·lència que atorga l'ANECA) estan adaptats plenament al Reial Decret 99/2011, la normativa estatal que regula els ensenyaments oficials de doctorat.

Olga Valverde, vicerectora de Postgrau i Doctorat de la UPF, valora els

L'Escola de Doctorat vol donar visibilitat a la UPF com a centre de recerca excel·lent

avenços fets per la Universitat: "La UPF és capdavantera en el procés de modernització del doctorat a Espanya. Hem fet un gran esforç perquè aquest curs tots els programes estiguessin verificats segons la nova normativa estatal, a la vegada que presentàvem l'expedient de l'Escola de Doctorat a la Generalitat".

La vicerectora afegeix que la creació de l'Escola -que no ha requerit cap despesa ni cap infraestructura addicional- té diferents objectius: "Suposarà una formació més transversal i la integració dels diferents doctorats, en consonància amb les línies de recerca de cada departament. A més, vol donar visibilitat a la Universitat com a centre de recerca excel·lent i afavorir la cohesió entre els doctorands i la institució".

Amb el nou entorn normatiu i organitzatiu, tots els nous estudiants matriculats al doctorat a la UPF aquest curs han vist, entre altres millores, que s'ha enfortit i reglamentat el vincle amb el seu tutor o que se'ls obre la possibilitat de presentar la tesi com un compendi de publicacions i d'obtenir una "menció internacional" (si fan estades fora de la UE).

El doctorat industrial

Amb la voluntat de promoure la inserció laboral dels doctors a l'empresa i afavorir la cooperació entre aquests

dos àmbits, la UPF pren part aquest curs acadèmic en el pla pilot de doctorat industrial de la Generalitat de Catalunya, en què participen dos programes de la Universitat: el de TIC, amb dos estudiants matriculats (en un projecte interuniversitari, conjuntament amb la UPC) i el de Biomedicina, amb un estudiant.

Els doctorands seleccionats, que fan la seva tesi a mitges entre l'empresa i la Universitat, cursen un programa de tres anys. Reben una remuneració, en part provinent de la Generalitat i en part de l'empresa, i s'han de dedicar a la seva tasca de manera intensiva i a temps complet.

La primera convocatòria oficial de doctorat industrial, que s'ha de desenvolupar de cara al curs vinent, s'ha tancat aquest mes de gener del 2013 i s'hi han presentat sis programes de la UPF: Biomedicina, Ciències Polítiques i Socials, Dret, Humanitats, Traducció i Ciències del Llenguatge i TIC, aquest darrer programa a partir d'un projecte conjunt amb la UPC, en continuïtat amb el pla pilot.

L'estudi d'inserció laboral

L'estudi "Anàlisi de la inserció laboral dels doctors de la UPF 1990-2011" vol proporcionar informació per a l'Escola de Doctorat i fer una diagnosi laboral inicial dels doctors de la Universitat.

Fet en col·laboració entre la Unitat d'Estudis, Planificació i Evaluació (UEPA) i l'Oficina de Postgrau i Doctorat, l'estudi és únic per la seva exhaustivitat: hi van participar 399 persones, gairebé el 52% dels doctors que van rebre el qüestionari -via correu electrònic- a l'abril del 2012. El disseny del qüestionari es va basar, en gran part, en l'enquesta que l'Agència de Qualitat Universitària (AQU) de Catalunya realitza periòdicament als doctors catalans.

La vicerectora Olga Valverde assenyala que l'estudi és important per als departaments ("aporta dades segregades de cada programa, fet que permetrà analitzar-les i fer noves propostes"), per a la Universitat com a institució ("l'estratègia de recerca i de doctorat de la UPF ha de ser capaç de

valorar els resultats que va obtenint en el procés de formació”) i també per a la societat (“aquesta ha de saber si els resultats són bons, si són susceptibles de millora”).

Tot i que pretén estudiar la situació general de tots els doctors per la UPF des de 1990, en casos concrets s’ha optat per segregar les dades en funció de l’any d’obtenció del títol (abans o després del 2005), per tal de diferenciar entre els que ja han assolit certa maduresa professional dels que es troben en fase de consolidació laboral.

L’anàlisi posa en relació més d’una trentena d’indicadors vinculats, entre d’altres, al lloc i tipus de feina (treballen el 96,2%, i el 74,4% té contractes de més d’un any), al nivell d’estudis requerit per accedir-hi, al grau de satisfacció amb els estudis cursats o al salari percebut.

Dues de les principals conclusions de l’estudi, que situen la UPF molt per sobre de la mitjana de les universitats espanyoles, són, en primer lloc, l’elevat percentatge de doctors de la Universitat que treballen en l’àmbit de l’empresa (un 26%), combinat amb el fet que la destinació empresarial està guanyant pes en les promocions més recents.

I en segon lloc, que un 33% dels doctors treballa a l’estranger, un percentatge superior a la xifra d’estudiants que accedeixen al doctorat provinents d’una universitat de fora de l’Estat (24%); aquestes dades evidencien el saldo positiu d’internacionalització dels doctors de la UPF.

L’opinió de set doctors per la UPF

Xavier Amatriain es va doctorar el 2005, i formava part de la primera promoció de doctorands del Departament de Tecnologia. Després del seu pas per la Universitat de Califòrnia a Santa Bàrbara (EUA) i d’entrar posteriorment a Telefònica com a investigador, actualment és director de recerca i enginyeria a Netflix, la multinacional de reproducció de vídeo en temps real més important del món, i treballa a Los Gatos (Califòrnia), al cor de Silicon Valley.

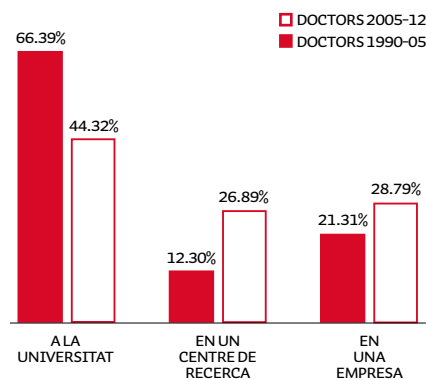
“M’hauria estat impossible aconseguir fer el salt de Barcelona a la posició que ocupo a Netflix si no fos pel

títol de doctor i l’experiència posterior que aquest títol em va permetre obtenir”, afirma. I afegeix: “el valor d’un doctor en l’àmbit empresarial no ve només pel coneixement concret que aporta, sinó per la capacitat d’aprofundir en els detalls més complexos de qualsevol tema”.

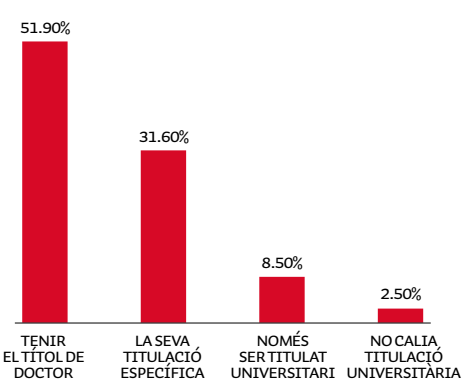
Situats en l’entorn acadèmic, molts doctors de la UPF fan estades postdoctorals a l’estranger per completar la seva formació. És el cas de Gemma Boleda, doctorada l’any 2007, que gaudeix d’una beca de recerca al Departament de Lingüística de la Universitat de Texas a Austin (EUA). Disposa-

ESTUDI D’INSERCIÓ LABORAL DELS DOCTORS (1990-2011)

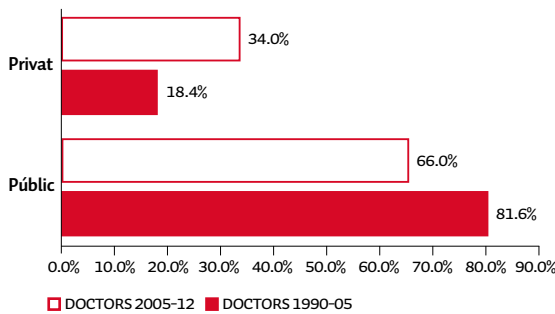
Lloc on té/ha tingut la feina de major dedicació

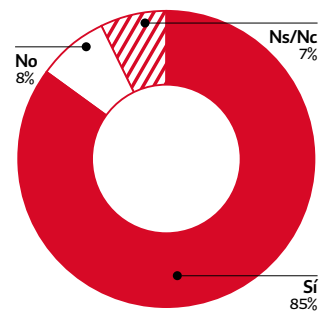
Nivell d’estudis requerit per accedir a la darrera feina

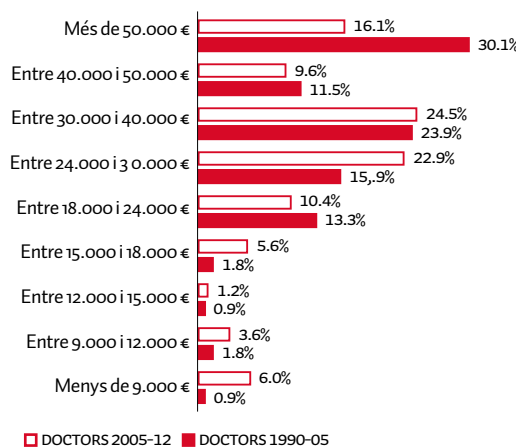
Àmbit de treball (sector públic/sector privat)

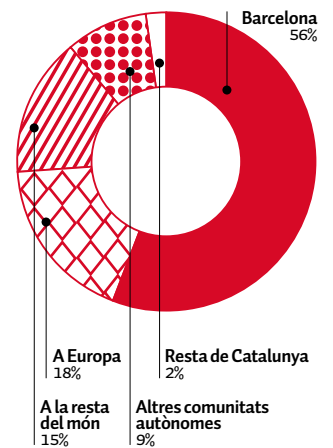
Satisfacció amb el doctorat

Salaris

Lloc geogràfic de treball

da a continuar fent recerca quan se li acabi la beca, a la llarga voldria establir-se a Barcelona, com a professora d'universitat o bé com a investigadora ICREA. "Espero que l'experiència postdoctoral a l'estranger m'ajudi a tenir un currículum més competitiu per aconseguir aquest ambiciós objectiu", sentència.

Marcel Mauri va marxar de Catalunya per fer una estada postdoctoral a la Universitat de Colúmbia (EUA) després de defensar la seva tesi al 2003 a la UPF, de la qual actualment és profes-

La inserció laboral en l'empresa privada guanya pes en les promocions més recents

sor del Departament de Comunicació. Fa una valoració del que pot aportar la recerca en el món del periodisme en el context actual: "En un temps de crisi i canvis estructurals d'una gran profunditat en el periodisme, la reflexió i la recerca que aporten els doctors i investigadors ha de contribuir a buscar (i si pot ser a materialitzar) nous horitzons i reptes per a la professió".

Actualment professor dels Estudis d'Arts i Humanitats de la UOC, Jaume Claret va seguir el doctorat en Història a l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens i Vives i va defensar la tesi al 2004. Valora molt positivament els seus estudis a la UPF: "El doctorat m'ha permès adquirir una metodologia de treball. Ara intento traslladar als estudiants una determinada manera de fer i d'entendre la història".

"Sóc un doctor atípic. Vaig acabar el doctorat l'any 2005 amb 43 anys, però ja portava una trajectòria molt llarga abans de decidir fer la tesi", apunta Sergi Jordà, professor del DTIC i investigador del Grup de Recerca en Tecnologia Musical (GTM). Va ser un dels creadors de la Reactable, un instrument musical electroacústic únic al món, presentat per primer cop en públic l'any 2005 i convertit en una empresa derivada (*spin-off*) de la UPF, de la qual Jordà és cofundador. "Durant el doctorat vaig treballar el concepte

de disseny d'instruments i vaig arribar a uns resultats que després es van convertir en un producte", comenta.

No podem deixar de parlar de doctors de la UPF que van venir d'universitats estrangeres per formar-se a Catalunya, com és el cas de Peter Kouidijs, doctorat l'any 2011, que provenia de la Universitat d'Utrecht (Països Baixos) i actualment professor de la Graduate School of Business de la Universitat de Stanford (EUA). "Vaig escollir fer el doctorat a la UPF perquè té un gran programa en Economia", afirma. I afegeix: "La formació rebuda m'ha servit per poder treballar en una universitat d'elit com és Stanford".

De manera similar s'expressa Yarina Welp, graduada per la Universitat de Buenos Aires (Argentina) i doctorada a la UPF el 2007, després de seguir el programa en Ciències Polítiques i Socials. Actualment treballa per al Centre for Research on Direct Democracy de la Universitat de Zuric (Suïssa), de la qual és directora regional per a Amèrica Llatina. "Va ser durant el meu període a la UPF que vaig decidir dedicar-me professionalment a la recerca", assegura.

Durant el curs actual, dels 296 estudiants de nou accés als programes de doctorat, prop del 50% provenen de fora de l'Estat, mentre que si prenem com a referència el total dels 1.215 matriculats, el percentatge d'internacionalització és del 38%. ■

Nombre de tesis llegides per departaments i instituts

(1991- 9 DE GENER DEL 2013)

C. Experimentals i de la Salut	338
Economia i Empresa	192
Dret	133
TIC	89
Humanitats	65
IUHJV	65
Comunicació	60
Ciències Polítiques i Socials	46
IULA	46
Traducció i C. del Llenguatge	45
TOTAL	1.079

Més de mil tesis presentades, la majoria disponibles al TDX

■ Ja fa prop de 22 anys que el primer doctor per la UPF va llegir la seva tesi: concretament, va ser el 21 de març de 1991 quan Josep Mir, actualment docent de l'àrea de Dret Administratiu de la Universitat, va defensar "El sistema español de competencias locales y la reforma del régimen local en Cataluña". Es va tractar d'una tesi de trasllat (el professor Mir va fer els estudis de doctorat a la UAB), dirigida pel catedràtic Enric Argullol. Des d'aleshores, i a data 9 de gener del 2013, s'han llegit un total de 1.079 tesis als diferents departaments i instituts de la UPF. Com a curiositat, els mesos amb més tesis presentades han estat juliol, novembre i desembre.

Durant el curs passat es va arribar a la xifra simbòlica de la tesi número 1.000, titulada "Building Ethernet Connectivity Services for Provider Networks", que va ser defensada el 16 de juliol per Eduard Bonada, doctorand del DTIC. El treball, sota la direcció de la professora Dolors Sala, tracta de la manera d'utilitzar la tecnologia Ethernet en xarxes d'operadors.

D'altra banda, la majoria d'aquestes tesis (actualment més de vuit-centes, gairebé el 80% del total de presentades) es poden consultar obertament al servidor Tesis Doctorals en Xarxa (TDX). Es tracta d'un repositori cooperatiu, en marxa des del 2001, gestionat i coordinat pel CIESCA i el CBUC que conté, en format digital, gran part de les tesis llegides a les universitats de Catalunya, així com algunes d'Espanya.

Una de les 25 tesis més consultades entre les presentades pels doctors de la UPF és "Els connectors reformulatius catalans: anàlisi i proposta d'aplicació lexicogràfica", feta per Carme Bach, docent del Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge de la Universitat. "Penso que la meua tesi és una de les que més es consulten a TDX perquè la reformulació és un tema poc estudiat en els àmbits català i hispànic i sembla que serveix de referència a molts investigadors", comenta la professora.

Manel Ollé

PROFESSOR TITULAR DEL DEPARTAMENT D'HUMANITATS DE LA UPF

“La cultura urbana dels joves xinesos beu del Japó, Corea del Sud, Hong Kong i Taiwan”

MANEL OLLÉ és professor titular i coordinador del màster en Estudis Xinesos en el Departament d'Humanitats. Acaba de publicar *Pedra i pinzell. Antologia de la poesia xinesa clàssica* (Editorial Alpha, 2012).

— **Al seu parer, quins trets característics ressaltaria de la poesia xinesa clàssica?**

— La força evocativa i sensorial: amb pocs traços esbossa instants, paisatges i emocions que et fan entrar en el poema, per transitar-lo més que per interpretar-lo.

— **Quin criteri va seguir per fer la tria de poemes que conformen l'antologia que acaba de publicar?**

— Vaig triar poemes que es deixessin llegir en una llengua llunyana a uns quants segles i uns quants milers de quilòmetres de distància: que no perdessin massa coses pel camí ni dependessin de les notes a peu de pàgina.

— **Quin consum cultural fan els joves a la Xina actual?**

— Hi ha una escena artística molt vibrant, ara potser esmorteïda per la comercialització. El cinema independent o el documentalisme, per exemple, és del màxim interès. De la vella tradició en queda poca cosa, només en part i força degradada al camp, on viu la meitat de la Xina, no ho oblidem: prop de 700 milions. La cultura urbana dels joves xinesos beu del Japó, Corea del Sud, Hong Kong i Taiwan. A la TV hi triomfen els serials i els *reality* de format similar als nos-

FREDERIC CAMALLONGA

tres. Tenen la seva pròpia escena pop, rock i hip-hop. Els joves xinesos són els que passen més hores diàries connectats a Internet: activen unes xarxes socials efervescentes, plenes de la mena d'ironia i de mala bava que només la censura és capaç d'atjar.

— Quin pes té l'Estat en la producció cultural de la Xina contemporània?

— En la producció cultural en té poc. En el control estret de les plataformes i les indústries culturals, mira de mantenir-lo. A la Xina l'Estat i el Partit són una sola cosa: tots dos s'han mirat sempre amb gran desconfiança els creadors contemporanis. Des del 1979 han anat relaxant la pressió i augmentant relativament les quotes del que s'hi pot fer. Les fronteres s'han anat renegociant constantment. Però cal recordar que la Xina té una dissidència i un exili format en bona mesura per artistes i escriptors.

— Quines polítiques en matèria de cultura s'esperen del nou govern de Xi Jinping?

— Mai se sap, però res no fa preveure cap gir en les polítiques informatives i culturals, que des del 2008 s'han endurit sensiblement.

— Pel que fa al premi Nobel de literatura 2012, per què Mo Yan i no Murakami?

— En els premis Nobel de literatura hi ha un punt de frivolitat mundana i dosis variables de diplomàcia cultural. Un cop ja s'han repartit els beneficis a les cases d'apostes en línia britàniques, els que van apostar per Adonis, Murakami o Philip Roth han provat de rescabalar-se de les pèrdues mirant d'encertar la data del rescat espanyol. Mo Yan no entra tan fàcilment a les prestatgeries dels grans magatzems com Murakami; és més aspre i sarcàstic. Tot i que en públic ha legitimat la censura, en els seus llibres mira d'enganyar-la tan com pot: se serveix de la sàtira per blasmar molts aspectes de la Xina oficial.

— Els xinesos dispersos pel món, estan al corrent de l'evolució cultural del seu país d'origen?

— Els prop de 50 milions de xinesos que hi ha escampats pel món ja feien una xarxa diaspòrica quan encara no tenien Internet. Abans del boom econòmic xinès estaven més desvinculats del Continent: ara viuen en contacte permanent, amb famílies transnacionals. No tan sols n'estan al cas, de l'evolució cultural, sinó que en algunes regions, com ara Zhejiang, la protagonitzen.

— Hi ha homogeneïtat cultural a la Xina? O hi ha tantes cultures com grups ètnics i socials?

— La Xina republicana és directament hereva d'un imperi tan gran com tot Europa i amb força diversitat nacional. Evidentment, més enllà de la pàtina igualadora de la globalització i l'influx sinitzador a les perifèries diverses, és menys intensa, doncs hi perduren llengües, escriptures... i profunds malsars: en tot just dos anys ja portem més de cent tibetans autoimmolats. ■

LI AGRADA ...

- UN PROGRAMA DE TV
- *Boardwalk Empire* (HBO, EUA)

- UN ESCRIPTOR
- Yu Hua

- UN MÚSIC
- Thelonius Monk (1917-1982)

- UN VALOR
- La consciència

NO LI AGRADA...

- L'ús polític de la por

PER SABER-NE MÉS

- Manel Ollé. *Pedra i pinzell. Antologia de la poesia xinesa clàssica.* (Editorial Alpha, 2012).

Una antologia de la lírica xinesa clàssica que aplega setanta-quatre poemes que van des del període de la dinastia Zhou (1046-256 aC) fins a la dinastia Yuan (1271-1368) i que tendeixen a la breuetat dibuixant escenes sensibles que ens parlen de l'exili i la separació, de l'ebrietat extàtica, de la poesia, de la música, de la guerra, del pas del temps, del comiat i del viatge, de la solitud, de la comunió amb la natura, de l'oblit, de la memòria, de l'amistat i del desig i, sobretot, de petits moments singulars.

Més enllà de la *chinoiserie* i l'exotisme, aquests textos reunits parlen amb una claredat sorprenent al lector d'avui.

Tecnologia punta per ajudar els deficients visuals a llegir

Un lector de textos portàtil per a persones amb deficiència visual guanya el premi UPF Emprèn 2012

■ Diogo Miguel Santos i Belén Rubio, màsters en Sistemes Cognitius i Mèdia Interactius per la UPF, han desenvolupat el prototip “My.Voicer”, un dispositiu portàtil i assequible de tecnologia assistida adaptat a usuaris amb deficiència visual que tradueix el text imprès a veu.

Aquest projecte ha estat el guanyador de la cinquena edició del premi UPF Emprèn, convocat pel Consell Social de la UPF i patrocinat per la Fundació Banc Sabadell i que es va lliurar el 7 de novembre del 2012 en un acte que va tenir lloc a l'auditori del campus de la Ciutadella de la Universitat.

Un problema global

La manca de visió és un dels problemes amb major impacte en la vida social i laboral de les persones i, segons l'OMS, hi ha uns 37 milions de casos de ceguesa al món. Les tecnologies assistides busquen compensar les mancances de les persones discapacitades per fomentar la seva independència i garantir la seva integració social.

Els sistemes tàctils, els teclats Braille o els lectors de pantalla són

El lector permet llegir textos en blanc i negre o en color en català, espanyol i anglès, indistintament

alguns bons exemples de les tecnologies assistides que han suposat un avenç extraordinari en la qualitat de vida d'aquestes persones i que han generat milers de llocs de treball per a persones invidents arreu del món. No obstant això, les limitacions de

El premi UPF Emprèn, un estímul a l'emprenedoria

■ El premi UPF Emprèn va ser creat el 2008 pel Consell Social de la Universitat Pompeu Fabra per distingir la iniciativa i la capacitat empresarial i, alhora, per incentivar la cultura emprenedora entre els estudiants, graduats i postgraduats de la UPF i reforçar els vincles entre la innovació universitària i el teixit social i productiu. Des del primer any està patrocinat per la Fundació Banc Sabadell, que aporta els 20.000 euros de la seva dotació. El premi s'atorga anualment i el seu jurat està format per una quinzena de membres de la UPF i representants de la societat civil.

Després de cinc convocatòries, el premi UPF Emprèn s'ha consolidat i cada any ha anat augmentant el nombre de projectes presentats pels estudiants i graduats de la Universitat. La convocatòria del 2012 va aconseguir una alta participació, amb 74 participants (estudiants o titulats superiors), tots menors de 30 anys, amb un total de 31 projectes i candidatures (col·lectives i individuals) presentades. Dels 74 participants, 54 van ser estudiants o titulats de centres propis o adscrits de la Universitat Pompeu Fabra, i 20 ho eren d'altres universitats o centres i membres d'una candidatura liderada per estudiants o titulats del Grup UPF.

les tecnologies actuals encara no permeten a la persona totalment o parcialment invident tenir un accés a la lectura del text imprès, la qual cosa representa un gran obstacle per al seu desenvolupament en l'àmbit laboral i domèstic.

Un dispositiu fàcil d'utilitzar

“My.Voicer” és un dispositiu portàtil, lleuger i assequible de tecnologia assistida adaptat a usuaris amb deficiència visual que tradueix el text imprès a veu. El seu funcionament es basa en la integració d'un escàner portàtil i un microordinador amb sortida

“My.Voicer” és alhora un projecte d'innovació tecnològica i una idea de negoci viable

d'àudio, que analitza el disseny de la pàgina escanejada, n'elimina les àrees sense text i realitza el reconeixement de caràcters per, finalment, reproduir-los en parla sintetitzada. Permet la lectura de textos en blanc i negre o en color, ignorant automàticament qualsevol imatge que aparegui en el document. A més, permet llegir

textos en català, espanyol, i anglès, indistintament, reacciona a ordres de veu i ofereix la possibilitat d'arxivar els textos per escoltar-los amb posterioritat.

El jurat del premi UPF Emprèn 2012 va destacar que

“My.Voicer” <

Diogo Miguel Santos i Belén Rubio. EVA GUILLAMET

el projecte guanyador, “My.Voicer”, és una idea d’innovació tecnològica en el marc d’un projecte de negoci viable, que “millora substancialment la resposta a les necessitats quotidianes de socialització de les persones amb dèficit de visió, però que és, també, potencialment aplicable a altres necessitats de la població en general”.

Roomtab, el finalista

El jurat també va atorgar la menció de finalista del premi UPF Emprèn al projecte “Roomtab Systems”, un sistema de gestió integral de serveis i continguts per al sector hotel·ler, presentat per Albert Moreo Campos, enginyer tècnic de Telecomunicacions per la UPF, especialitat Telemàtica; Guillem Moreo Campo, estudiant d’Economia de la UB; Ignacio Paso Torregrosa, enginyer superior en Telecomunicacions per la UPF; i Rubens Rayó Mairal, estudiant de disseny digital a l’Istituto Europeo di Design. Roomtab és una tauleta amb la qual un client d’hotel accedeix a serveis interns i externs. ■

Els darrers guanyadors del premi UPF Emprèn

Un portal per a l’esport individual

■ “Finixer”, una plataforma en línia especialitzada per dur a terme una gestió i una difusió clara i eficaç dels esdeveniments esportius i calendaris, tant per a esportistes com per organitzadors, va guanyar l’edició del 2011.

El projecte, que va ser presentat per Eric Teruel Casajuana, estudiant del màster en Emprenedoria i Innovació de l’Escola Universitària del Maresme (EUM), centre adscrit a la UPF, s’ha concretat en la creació de l’empresa Finixer Sports Innovation S.L. i en la posada en marxa d’un portal on es pot trobar un calendari unificat de competicions, que serveix de referència als esportistes i els ofereix serveis personalitzats. A més, aprofita les xarxes socials per posar en contacte el món de l’esport i així millorar la gestió dels esdeveniments i promoure’n la difusió.

www.finixer.com

Una editorial de llibres per aprendre xinès

■ L’any 2010, el premi es va atorgar al projecte “JiaJia Ediciones”, presentat per JiaJia Wang Liu, estudiant d’Economia de la UPF. El projecte guanyador consistia en l’edició i la comercialització de llibres didàctics per a l’aprenentatge de la llengua i la cultura xineses, destinats a un públic infantil, classificats en diverses col·leccions i nivells i amb un disseny de qualitat.

L’objectiu és divertir-se aprenent el xinès amb dibuixos, vídeos, música i l’estructura senzilla dels llibres. La primera col·lecció publicada, Xiang Ding Dang, s’adreça a nens d’entre 4 i 7 anys perquè puguin aprendre un vocabulari bàsic de xinès amb els números, el cos, la família, els colors, els animals, etc. La col·lecció consta de 10 llibres de vocabulari, 2 llibres d’exercicis, 1 llibre de cançons, 1 CD i 1 DVD, que es poden adquirir en llibreries, centres comercials i a la web.

www.jiajiaeditions.com

Connectades al Senegal

Les professores de l'àrea de francès fa sis anys que donen suport a escoles senegaleses amb l'ajut d'UPF Solidària

■ El seu és l'únic projecte que ha rebut cada any una de les subvencions anuals que atorga UPF Solidària i, a dia d'avui, ja fa sis anys que contribueix a millorar l'aprenentatge lingüístic del francès, el wòlof, l'espanyol i l'anglès en diversos centres educatius del Senegal. La iniciativa de les professores de l'àrea de francès del Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge neix l'any 2007 quan la Universitat crea per primera vegada una convocatòria pròpia d'ajuts en l'àmbit de la solidaritat i la cooperació. En aquell moment, Mercè Tricás, professora de la UPF i líder del projecte, no sospita que la iniciativa mantindrà el suport l'any 2012 –la convocatòria del 2013 encara s'ha de resoldre–, però sí que és conscient que la seva proposta perd sentit si no té una certa durada. Aquesta preocupació la condueix a

parlar amb Júlia Garrusta, secretària de la Comissió Avaluadora fins la darrera edició dels ajuts, que aposta pel projecte de bon començament.

Any 2007

Mercè Tricás viatja per primera vegada al Senegal amb el suport de la Fundació Educació Solidària (FES), entitat coordinadora de la iniciativa. Allà visita l'escola escollida per la FES, situada a Sam-Sam, el suburbi més deprimat de Dakar. “Em va sobtar molt i vaig pensar que no resistiria els quinze dies”, explica la professora. “Els llibres de francès s'estaven

“La primera vegada vaig dir que no tornaria a Senegal i ja hi he estat set cops”, afirma Mercè Tricás

desfent i n'hi havia un per cada dos alumnes”, manifesta. La primera acció del projecte consisteix a comprar manuals i llibres de lectura per a cada nen i a pagar –i ho fan des d'aleshores– els sous dels professors que ensenyen llengua.

Any 2008

El 2007 Mercè Tricás s'havia adonat que l'escola disposava d'una sala petita amb dos ordinadors que algú els havia regalat. “En aquests moments la finestra d'Internet ofereix moltes possibilitats: fer exercicis, veure pel·lícules... i és més barat que comprar manuals. A més, permet familiaritzar els estudiants amb l'ús de les noves tecnologies, cosa que els serà molt útil en el seu futur professional”, afirma la impulsora del projecte. Amb aquesta idea, les professores de la UPF utilit-

> 01

> 02

zen els diners de l'ajut per comprar alguns ordinadors.

Anys 2009 i 2010

L'escola de Sam-Sam el 2009 ja ha creat una aula d'informàtica amb els ordinadors rebuts del projecte i amb alguns més que ha recollit per la seva banda. Mercè Tricás els porta exercicis que es poden fer a través de l'ordinador i continua renovant el material, però s'adona que les activitats ja funcionen. Així doncs, la UPF i la FES decideixen incorporar al projecte una segona escola situada a Thiaroye (Dakar). És un centre amb perspectiva de fer secundària, i els ajuts serveixen per crear-la i per introduir l'espanyol com a segona llengua estrangera. "Vam dotar les classes d'un projector i d'un ordinador per aula, que és el format que tenim a la UPF que funciona", afirma la professora de la Universitat.

Anys 2011 i 2012

S'incorpora a la iniciativa un tercer centre: l'escola d'Oussouye (Casamance), un centre de secundària format per 200 alumnes que està situat al sud del país, prop de la frontera amb Guinea-Bissau. Aquesta és una zona total-

ment rural on molts pobles no disposen d'electricitat ni aigua corrent, però l'escola sí i, a més, disposa d'ordinadors. Aquí la tasca consisteix a lligar la informàtica amb l'aprenentatge de llengües. Mercè Tricás aprofita la visita al sud del país per contactar amb una de les tres universitats del Senegal, la Universitat Ziguinchor, on ofereix assessorament lingüístic al departament d'espanyol. A dia d'avui, aquesta universitat s'ha convertit en el centre del Senegal on es fan els exàmens de l'Institut Cervantes, ha signat un conveni amb la UPF i a partir d'aquest 2013 intercanviarà estudiants i professors amb la nostra universitat.

UPF Solidària

■ És una plataforma formada per estudiants, professorat i membres del PAS de la Universitat que impulsa activitats de cooperació i que promou el voluntariat. Des del seu origen –l'any 2005– convoca ajuts anuals per a projectes d'activitats solidàries en les quals es vulguin involucrar membres de la Universitat Pompeu Fabra.

<http://www.upf.edu/upfsolidaria/>

El problema de la malària

Més enllà de les escoles, el projecte també ha servit per alfabetitzar en wòlof i francès dones que malviven en els carrers de Sam-Sam (Dakar). En aquest barri desafortunat de la ciutat, la FES va construir fa uns anys un centre per a dones que s'encarrega de formar-les en idiomes, costura i cuina i que els ensenya la utilitat de la informàtica. Una iniciativa que ha funcionat molt millor del que Mercè Tricás i la resta de col·laboradors esperaven. L'èxit d'aquestes polítiques de formació topa frontalment amb l'elevada mortalitat que causa el principal problema del país: la malària.

"L'educació és molt important, però és molt més important que no es morin", assenyalava la professora. Per intentar posar-hi remei, Mercè Tricás s'ha proposat contactar aquest any amb un equip sanitari de l'Hospital Clínic que experimenta amb la vacuna. "Les proves que han realitzat a Moçambic estan tenint bons resultats, i a Sam-Sam (Dakar) podrien fer molt de servei. Estem parlant d'un projecte que costaria molts pocs diners. Ni ens imaginem com d'útil seria", afirma. ■

> 03

01 — Mercè Tricás, a l'escola de Sam-Sam (Dakar) amb els ordinadors del projecte
02 — Escola de Sam-Sam (Dakar)
03 — Centre de formació femenina a Sam-Sam (Dakar).

MERCÈ TRICÁS

Carles Ramió

CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA I DE L'ADMINISTRACIÓ DE LA UPF

“Al funcionari no li toca altre remei que ser covard i fer la vida agradable al polític”

CARLES RAMIÓ, que ha estat tant alt funcionari com càrrec polític, ha recollit la seva experiència dins de l'administració pública en l'obra *La extraña pareja. La procelosa relación entre políticos y funcionarios* (Catarata), on fa una radiografia de la cúpula que pren decisions.

— Qui pren decisions?

— Una estranya parella. Per una banda hi ha el polític, que és el que aporta legitimitat democràtica al sistema públic i, per altra banda, l'alt funcionari, que és el que aporta l'expertesa. I aquesta combinació no és fàcil perquè l'inexpert dirigeix a l'expert i això és un terrible acte de violència per a tots dos.

— Quins problemes sorgeixen entre ells?

— En primer lloc el que jo anomeno transvestisme institucional. Es barregen els rols: polítics acaben fent de funcionaris i funcionaris de polítics. El gran exemple és l'Estat, on onze dels quinze ministres del govern Rajoy són funcionaris. Hi ha una barreja absoluta que genera un caos de rols i, al final, tens una mala política i una mala administració. Un altre problema que apareix és la manca de valentia.

— Els polítics i els funcionaris són covards?

— Quan vaig entrar a l'Administració

em vaig emportar la sorpresa que els polítics no prenen decisions. Ho elevaven als seus superiors, que, per a la meua sorpresa, també ho elevaven als seus. I en una conselleria acabava decidint el secretari general, un sola persona, que ho feia tard i malament.

— Aleshores, millor que s'equivoqui un altre?

— Resulta que a l'administració pública, a diferència del sector privat, no es castiga no prendre decisions. Molts polítics fan de la política una professió, el seu benestar depèn del fet que ocupin el seu càrrec com més temps millor, i la fórmula per conservar-lo és no prendre decisions. Així no s'equivoquen.

— El funcionari, en canvi, té feina assegurada tota la vida. Es pot permetre ser valent.

— No pot ser-ho. Resulta que els càrrecs d'alt funcionari són llocs de lliure designació nomenats i cessats pels polítics. Quan un alt funcionari és cessat pot acabar ocupant el lloc d'una persona jove que acaba de guanyar les oposicions, la qual cosa és injusta i molt humiliant. De manera que, al final, no li toca un altre remei que ser covard i fer la vida agradable al polític.

— Aplaudir-li les gràcies. Això és el que en el llibre defineixes com a funcionari palmero.

— I aquest perfil cada vegada és més present en l'administració pública.

Després hi ha el funcionari desenamorat de la institució, el cínic que l'odia i que sempre acaba posant pals a les rodes i, finalment, el compromès. També hi defineixo quatre perfils de polítics: el desinteressat, que ocupa el càrrec perquè li ha tocat i que ho deixa tot en mans dels funcionaris; el desconfiat, que no domina la matèria i que es limita a generar mal ambient; el pragmàtic, a qui no li interessa molt el càrrec, però que vol fer-ho bé; i el compromès, que s'implica al cent per cent.

— Del creuament entre les diferents combinacions fas un paral·lelisme amb el ball.

— En aquest cas, l'home, que en gairebé tots els balls porta a la dona, és el polític i la dona l'alt funcionari. I ja comencem de manera estranya perquè el polític, que ha de marcar el pas, no en sap i l'alt funcionari sí. De manera que ha de

FREDERIC CAMALLONGA

ser la dona la que porti a l'home i ha de fer-ho de manera dissimulada.

— En aquest supòsit, quines són les millors parelles de ball?

— El funcionari i el polític compromès donen la millor combinació, que és un tango, una història d'amor on tot va tan bé que, a vegades, pot haver-hi un excés de passió i que la cosa professional es barregi amb la personal. A mi m'agrada molt la parella del polític pragmàtic i el funcionari compromès, a la qual li poso el ball del xarleston, on bàsicament balla la noia i l'home li marca el pas des de lluny. Tota la sinergia que sorgeix és molt positiva i el funcionari té molta llibertat.

— I la pitjor?

— Una de les pitjors combinacions sorgeix del polític desconfiat i del funcionari cínic, que acaben protagonitzant

un ball de disfresses. Els dos van amb màscara enganyant a l'altre i quan ho descobreixen la dansa es converteix en un ball de bastons. En el llibre també parlo d'altres balls: corrido mejicano, ball electrònic, cúmbia, dansa del ventre, pasdoble o dansa turca. Totes aquestes interaccions jo les he viscut a la pràctica i quan escrivia tenia cares molt concretes en ment.

— Com solucionem aquests balls tan poc productius entre uns i altres?

— S'ha de regular l'espai polític dins de l'Administració. Que conseller, viceconseller, secretari general, secretari sectorial i director general hagin de ser càrrecs polítics que qualsevol pot ocupar potser és excessiu. Un cop fet això, a partir del punt professional que tot sigui estrictament meritocràtic. Ara pot ser que entris amb 24 anys a l'Administració i que et facin sotsdi-

rector general, que és el màxim càrrec al qual pot aspirar un alt funcionari, perquè coneixes el conseller.

— I què passa amb el sotsdirector general cessat?

— Pot baixar a sota de cop i passar de manar a treballar de soldat amb el funcionari que s'acaba de treure les oposicions. És clar, això és molt humiliant. Fins a cap de servei les regles són clares: guanyes la plaça per concurs i mantens la categoria i la retribució. Si vols fer el pas superior i ocupar un lloc de lliure designació tens aquest problema. Cada cop hi ha més funcionaris que rebutgen el lloc més alt al qual poden aspirar en una administració estàndard.

— Això és un problema greu.

— Hauríem de posar uns límits per mantenir els llocs de lliure designació, per exemple de dotze a setze anys. Que no arribi un polític i canviï tots els càrrecs sense motiu. També és clau regular les entrades. D'acord, els polítics poden nomenar a qui vulguin, però que sigui dins d'un grup de persones que hagin superat unes proves i que acreditin que estan capacitades. Posem límits al noi que acaba de guanyar les oposicions i que aconsegueix un alt càrrec perquè és amic.

— Falta transparència dins de l'Administració?

— Som l'únic país d'Europa, juntament amb Xipre, Malta i Ciutat del Vaticà, que encara no té llei de transparència i accés a la informació. Tota Amèrica Llatina en té. No donem informació als ciutadans, no fem retiment de comptes, no avaluem les polítiques públiques i prenem les decisions amb una cúpula que no està regulada. És molt còmode gestionar sense donar explicacions i no hi ha cap partit polític que estigui interessat perquè això canviï. Ha de ser la societat la que ha d'encertar en l'enfocament i la que ha d'exigir que les administracions públiques i els seus governants actuïn d'una manera transparent i que retin comptes. Si no ho fem i ens quedem amb la crítica fàcil ens estem carregant entre tots el sistema. ■

Luz Rello, investigadora del Departament de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions. FREDERIC CAMALLONGA

DysWebxia facilita l'accés a Internet a les persones amb dislèxia

Projecte que està duent a terme Luz Rello per a la seva tesi doctoral al Departament de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions

■ La dislèxia és una condició d'origen genètic que afecta l'àrea del cervell que relaciona les lletres amb els sons. Es manifesta com una dificultat en la comprensió lectora i, de vegades, per extensió, s'aplica a la dificultat a l'hora d'escriure correctament. Més formalment, la dislèxia es defineix com una discrepància entre el potencial de l'aprenen-

tatge i el nivell de rendiment del subjecte en absència de cap altre tipus de problemes físics o sensorials.

DysWebxia és un projecte que combina tècniques del processament del llenguatge natural amb tècniques d'interacció persona-ordinador (*human computer interaction*) i és el tema de recerca que està desenvolupant la in-

vestigadora Luz Rello per a la seva tesi doctoral, un projecte dirigit per Ricardo Baeza-Yates, catedràtic del Departament de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions (DTIC), director de Yahoo! Research i del Grup de Recerca Web, conjuntament amb Horacio Saggion, investigador Ramón y Cajal del Grup de Recerca en Trac-

gramaris perquè les persones dislèxiques puguin, amb els seus dispositius mòbils o ordinadors, canviar determinats aspectes que els facilitin la comprensió dels textos. Coses tan senzilles que tenen a veure amb la maquetació, els destacats, l'ús de sinònims, la possibilitat de fer esquemes, etc.

Dyseggxia, jugant i aprenent al mateix temps

Com Rello ha comentat, “jo mateixa de petita vaig patir dislèxia, per la qual cosa he volgut desenvolupar una eina per ajudar a superar-la”. Així doncs, com a hobby, i comptant amb l'expertesa assolida en l'àmbit de l'enginyeria informàtica aplicada a la lingüística, ha llançat a Internet *Dyseggxia*, una aplicació per a nens i nenes dislèxics, pensada per a dispositius mòbils (iPhone, iPad, Android). Aquesta aplicació l'ha fet conjuntament amb les seves amigues Clara Bayarri, estudiant d'informàtica de la UPC, i Azuki Gorritz, dissenyadora gràfica. Totes tres estan desenvolupant l'empresa Cookie Cloud, una *start-up* tecnològica.

Amb coneixement de causa i comptant amb els estudis fets sobre els errors més comuns que les persones dislèxiques cometien, l'aplicació *Dyseggxia* permet arrossegar els dits per la pantalla del dispositiu per tal de fer una sèrie d'exercicis amb les paraules, com ara

Una aplicació per a nens i nenes dislèxics, pensada per a dispositius mòbils

ordenar lletres, separar paraules, enganxar o escollir entre diferents terminacions, etc., que, al mateix temps, es van adaptant a les necessitats de cada persona, com si d'un joc es tractés.

Luz Rello és llicenciada en Lingüística per la Universitat Complutense de Madrid (2008), va guanyar el tercer Premi Nacional de Llicenciatura i una beca d'estudis Google Anita Borg (2011). ■

> 01

> 02

01 — Eye-tracker emprat en la recerca.

02 — Prototip de *DysWebxia* per a llibres electrònics per a iPad.

PER A MÉS INFORMACIÓ:

- Grup de recerca en Tractament Automàtic del Llenguatge Natural <http://www.taln.upf.edu/>
- Grup de Recerca Web <http://grupoweb.upf.es/WRG/>
- Pàgina web de Luz Rello: www.luzrello.com
- Vídeo i web sobre *Dyseggxia*: <http://bit.ly/W7FQQH> <http://dyseggxia.com>

tament Automàtic del Llenguatge Natural del DTIC.

Com Rello ha afirmat, “vaig escollir aquest tema de recerca per tres raons principals: en primer lloc per la seva vessant humanitària, que permet democratitzar les webs. En segon lloc perquè significa un repte científic, atès que la majoria de pàgines web no preveuen la possibilitat que persones amb dislèxia les utilitzin i, finalment, per l'impacte que poden tenir els resultats, ja que al voltant d'un 10% de la població europea té dislèxia”.

Rello es fonamenta en estudis fets amb un grup control en què han participat 75 persones dislèxiques, d'entre 11 i 50 anys, les quals van investigar la seva capacitat lectora mitjançant la tècnica d'*eye tracker* que efectua el seguiment de la pupila mentre es llegeix un text.

El projecte té com a objectiu primordial arribar a desenvolupar pro-

Vida acadèmica

Miquel Barceló, doctor honoris causa a un artista universal

■ “Jo pinto i prou”. Amb aquestes paraules, va finalitzar Miquel Barceló el seu discurs d'acceptació com a nou doctor honoris causa per la UPF, un reconeixement que va rebre en el decurs d'una cerimònia acadèmica que va tenir lloc el 29 de novembre del 2012 a l'auditori del campus de la Ciutadella.

La UPF va concedir la màxima distinció acadèmica a l'artista mallorquí per “la seva impressionant contribució a la pintura i a l'escultura contemporànies, manifestada en una trajectòria que combina l'arrelament a la terra amb una capacitat immensa d'esdevenir un artista global, i que s'expressa en una obra singular en què mostra les aspiracions, les angoixes, l'alegria i la tristor dels éssers humans d'avui dia”.

Un mallorquí universal

Miquel Oliver, professor del Departament de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions de la UPF, va ser el padri de Barceló, i l'elogi del doctorand va anar a càrrec de José García Montalvo, catedràtic d'Economia Aplicada de la UPF, que va ressaltar que Barceló “té una gran capacitat per explorar els límits de la pintura, és un dels més grans renovadors de la pintura dels últims trenta anys i la seva obra suposa una profunda meditació sobre el pas del temps i la mort”.

Un cop investit, el nou doctor honoris causa va afirmar que a Mali, un país on passa llargues temporades durant l'any, s'hi troba molt còmode: “L'Àfrica és el lloc perfecte perquè tot es transformi en pintura”. Sobre el significat que per a ell té la pintura,

Miquel Barceló, nou doctor honoris causa per la UPF. FREDERIC CAMALLONGA

L'acte d'investidura del reconegut artista va incloure poesia i música mallorquines

va afirmar que “el temps pinta i nosaltres som el pinzell”. “L'experiència d'una obra d'art només passa en directe. És la mirada el que fa l'obra d'art”, va concloure.

En el seu parlament, el rector de la UPF va destacar el compromís de la Universitat amb el món de l'art i

va recordar que Miquel Barceló, a qui va qualificar de “geni contemporani”, és l'autor del cartell inaugural del curs 1994-1995 de la UPF.

Durant l'acte, l'escriptor Biel Mesquida i la cantautora Maria del Mar Bonet, mallorquins tots dos, van interpretar diversos fragments de l'obra de dos poetes de la terra ja desapareguts i ben coneguts pel doctorand: Blai Bonet i Miquel Bauçà. El Cor de la UPF també va amenitzar la cerimònia amb diferents peces musicals. ■

Paul Flather i Josep Joan Moreso.
FREDERIC CAMALLONGA

Internacionalització

La UPF forma part de la xarxa Europaeum

Recentment la UPF ha formalitzat la seva incorporació com a membre de ple dret a la xarxa d'universitats Europaeum. Es tracta d'una xarxa d'interrelació entre prestigioses universitats europees que facilita la generació d'iniciatives bilaterals o multilaterals de mobilitat, docència i investigació conjunta. Té a més una important activitat pròpia basada en els estudis europeus, entesos des d'una perspectiva molt transversal, que abasta la ciència política, les relacions internacionals, el dret, l'economia, la història, les diverses manifestacions culturals i la comunicació.

La xarxa Europaeum està integrada per les universitats d'Oxford, Leiden, Bolonya, Bonn, Paris I Panthéon-Sorbonne, Carolina de Praga, Hèlsinki, Jagiellonian de Cracòvia i l'Institut de Postgrau d'Estudis Internacionals i de Desenvolupament de Ginebra. Hi estan també associats i participen en algunes de les seves activitats la Universitat Complutense de Madrid, l'Institut d'Estudis Polítics de la Universitat Catòlica Portuguesa i la Fundación Ortega Marañón.

El secretari general d'Europaeum, Paul Flather, va visitar la Universitat el passat 29 de novembre i va ser rebut pel rector de la UPF, Josep Joan Moreso.

Exposició

Una instal·lació audiovisual a la memòria de l'holocaust

Here: Bergen-Belsen, Space of Memory, i There: Bergen-Belsen, Echoes of Memory, són les instal·lacions audiovisuals creades pel grup de recerca SPECS del Departament de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions amb l'objectiu de no oblidar allò que va significar el camp de concentració de Bergen-Belsen, situat a la Baixa Saxònia (Lohheide, Alemanya). És una exposició ubicada a l'exterior del Bergen-Belsen Memorial, que forma part de les activitats que s'estan duent a terme en commemoració del 60è. aniversari de la inauguració del Memorial (1952).

Tecnologia i història

Per al Memorial, SPECS presenta una estructura narrativa interactiva que permet a l'usuari entendre la magnitud de l'holocaust, a més d'identificar les seves víctimes i dotar de significat la seva existència. SPECS ha desenvolupat aquesta instal·lació en el marc del projecte europeu CEEDS, un projecte del 7è. Programa Marc de la Unió Europea l'objectiu del qual és desenvolupar una tecnologia adreçada a preservar dades i documents de caràcter històric.

Memorial Bergen-Belsen (Lohheide, Alemanya). SPECS

Víctor Grifols impartint la lliçó inaugural. EVA GUILLAMET

Acte inaugural

El curs universitari català arrenca a la UPF

La UPF va acollir l'acte oficial d'inauguració del curs acadèmic 2012-2013 del sistema universitari català, que va tenir lloc el 17 de setembre a l'auditori del campus de la Ciutadella, i que va incloure la lliçó inaugural "Reflexions en temps de crisi", a càrrec de Víctor Grifols, president i conseller delegat de Grifols.

Hi van assistir tots els rectors i presidents de consells socials de les universitats catalanes, a més d'Andreu Mas-Colell, conseller d'Economia i Coneixement, i d'Antoni Castellà, secretari d'Universitats i Recerca de la Generalitat.

Lliurament de guardons

Durant l'acte es van lliurar els diplomes de la UPF a les persones de la comunitat universitària jubilades durant el curs 2011-2012; tres premis del Consell Social de la UPF (a la qualitat en la docència, a la transferència de coneixement i a la iniciativa i a la innovació en l'administració i els serveis) i les distincions Jaume Vicens Vives a la qualitat docent.

Eloi Fernández Porta després de rebre el Guardó d'Honor de mans de Josep Joan Moreso. EVA GUILLAMET

Homenatge

Francisco Fernández Buey, in memoriam

■ Francisco Fernández Buey, catedràtic de Filosofia Moral de la UPF traspassat el passat mes d'agost, va rebre a títol pòstum el Guardó d'Honor de la Universitat, en el decurs d'un acte d'homenatge en què van participar familiars, amics i companys de la comunitat universitària. L'acte, celebrat el 13 de desembre, va ser presidit pel rector Josep Joan Moreso, que va lliurar el guardó al fill de Fernández Buey, Eloi Fernández Porta.

Una figura polièdrica

Seguidament va tenir lloc el col·loqui "Pensar el presente con Paco", en què van intervenir Vera Sacristán, professora de la UPC; Miguel Riera, editor d'*El Viejo Topo*; Salvador López Arnal, professor de la UNED, i Jordi Mir, docent del Departament d'Humanitats de la UPF.

Els ponents van glossar els diferents vessants de Francisco Fernández Buey, nascut a Palència el 1943, una figura polièdrica que va conjuminar la docència i la recerca amb l'activisme polític i social, i que fa fer palès el seu interès pel xoc de cultures i els canvis i moviments socials. ■

Universitats

La UPF lidera la producció científica a l'Estat

■ El 17 de desembre del 2012 es va fer públic l'informe *Indicadors de recerca i innovació de les universitats públiques catalanes*, elaborat per l'Associació Catalana d'Universitats Públiques. L'informe revela que el 60% de la recerca i la innovació que es fa a Catalunya prové de les universitats públiques catalanes, a uns nivells de productivitat, ajustats per població i PIB, comparables a la de països com el Japó, Alemanya o Itàlia, i capdavanters a l'Estat. De mitjana, els investigadors catalans són un 80% més productius que la mitjana espanyola, i la qualitat de la recerca que es fa a Catalunya situa totes les universitats públiques amb un impacte superior a la mitjana mundial.

En l'àmbit espanyol, els tres centres que van aconseguir més impacte

entre el 2005 i el 2009 van ser, per aquest ordre, la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat de Barcelona i la Universitat Rovira i Virgili. Si s'analitza la captació de recursos en funció dels membres del personal docent i investigador, la UPF és la més eficient. Cada investigador de la UPF capta 94.067 euros anuals, gairebé el doble de la mitjana, que se situa en

46.693 euros segons dades del 2010.

L'informe de l'ACUP conclou que els reptes de cara al futur consistiran a mantenir i, si és possible, millorar els resultats obtinguts fins ara, mitjançant l'accés a més recursos europeus, així com també

enfortir la innovació, a partir del treball conjunt entre la universitat i l'empresa, i potenciar encara més la cultura emprenedora. ■

És la universitat de més impacte i la més eficient en captació de recursos

Investigadora treballant al laboratori. UPF

M. Teresa Fernández de la Vega i Itziar González Virós.

EVA GUILLAMET

Trajectòria acadèmica

Llibre d'homenatge a Rosa Virós

La UPF, i molt particularment els seus col·legues i deixebles del Departament de Ciències Polítiques i Socials, han volgut recordar la trajectòria acadèmica de la politòloga Rosa Virós (1935-2010), rectora de la UPF entre els anys 2001 i 2005, amb la publicació del llibre *Democràcia, política i societat. Homenatge a Rosa Virós*.

Presentació

L'acte de presentació de l'obra -coordinada pels catedràtics de Ciència Política de la UPF Jacint Jordana, Vicenç Navarro, Francesc Pallarès i Ferran Requejo- va tenir lloc el 2 d'octubre, presidit pel rector Josep Joan Moreso. Hi van intervenir M. Teresa Fernández de la Vega, exvicepresidenta del Govern espanyol i consellera permanent d'Estat; el professor Francesc Pallarès i Itziar González Virós, filla de l'homenatjada.

Fernández de la Vega, en la seva intervenció, va definir Virós com "una intel·lectual d'esquerres, feminista il·lustrada, que reunia il·lustració i proximitat, intel·ligència i talent" i que va obrir camí amb "perseverança, fermesa i compromís".

Antics alumnes

El cuerpo, òpera prima d'Oriol Paulo

Oriol Paulo, llicenciat en Comunicació Audiovisual per la UPF l'any 1998, és el director del film *El cuerpo*, un thriller psicològic que va inaugurar l'edició 2012 del Sitges - Festival Internacional de Cinema Fantàstic de Catalunya, i que actualment es troba a les cartelleres dels principals cinemes d'Espanya.

Conjuntament amb la seva companya de promoció Lara Sendim, Oriol Paulo és també el guionista d'aquest film, protagonitzat per actors espanyols de primera línia com són Belén Rueda, José Coronado o Hugo Silva, i produït per Rodar y Rodar, Antena 3 Films, Televisió de Catalunya i Canal +.

Un film ple de tensió i terror

El cuerpo -l'òpera prima d'Oriol Paulo- és un film carregat de tensió amb ecos de terror, en el qual el cadàver d'una dona desapareix misteriosament sense deixar cap rastre. Amb un pressupost de cinc milions d'euros, es va rodar durant nou setmanes a Barcelona i al Parc Audiovisual de Terrassa.

Oriol Paulo (dreta), juntament amb els principals actors del film

Reconeixements

Doctorat honoris causa per a tres catedràtics

Tres professors de la UPF han estat investits recentment doctors honoris causa per tres universitats estrangeres. Es tracta de Jesús Silva, Gösta Esping Andersen i Guillem López Casanovas, pertanyents als departaments de Dret, Ciències Polítiques i Socials i Economia i Empresa, respectivament.

Jesús Silva, catedràtic de Dret Penal, va ser nomenat el 12 de desembre per la Universitat Austral de Buenos Aires (Argentina) per ser un dels referents més rellevants de la ciència penal de parla hispana.

Guillem López Casanovas, catedràtic d'Economia Pública, va ser distingit per la Universitat Isalud de Buenos Aires (Argentina) el 19 de novembre per la seva llarga dedicació docent a la gestió pública en salut i la seva tasca de formació d'economistes de la salut a Sud-amèrica.

Finalment, **Gösta Esping Andersen**, catedràtic de Sociologia, va ser investit per la Universitat de Copenhaguen el 15 de novembre en reconeixement a la seva contribució a les ciències socials i al profund impacte

de la seva tasca en la teoria social.

Recerca

Adquisició del llenguatge en nadons

■ Els resultats d'un estudi publicat al setembre a la revista *Psychological Science* revelen noves dades sobre les diferències en l'adquisició del llenguatge entre nadons provinents de llars bilingües en comparació amb els monolingües. L'estudi posa de manifest alguns avantatges cognitius dels nadons de vuit mesos que creixen en una llar bilingüe. Se sap que els bebès (monolingües i bilingües) poden distingir llengües per com sonen.

La novetat d'aquest estudi rau a mostrar que als vuit mesos els bebès que creixen a llars en què es parla el català i el castellà són capaços de distingir l'anglès del francès, llengües que no han escoltat abans. Com Núria Sebastián, coordinadora de l'estudi, catedràtica de Psicologia de la UPF i cap del grup de recerca d'Adquisició del Llenguatge i Percepció, ha assenyalat; "els nadons ho poden fer fins i tot quan només veuen com es parlen aquestes llengües en absència de so, probablement llegint els llibres". En canvi, els nadons que viuen en ambients monolingües no presenten aquesta capacitat. ■

Biologia

Control de la integritat genòmica

■ Un dels aspectes més fonamentals de les cèl·lules és mantenir la integritat del seu genoma o ADN. Protegir la informació continguda en el genoma és essencial per evitar l'anomenada 'inestabilitat genètica', que en organismes pluricel·lulars pot portar a malalties. Un treball fet per investigadors del Departament de Ciències Experimentals i de la Salut ha demostrat que la coordinació acurada entre el procés de còpia del genoma i la producció de proteïnes a partir del genoma és clau per mantenir la integritat genòmica en situacions de canvis ambientals.

Una nova via de control

Aquesta descoberta, que es va publicar a *Nature* el passat 25 de novembre, ha permès identificar, per primera vegada, un sistema de control que regula la duplicació de les cèl·lules quan hi ha canvis a l'entorn que poden causar danys en el genoma. La identificació d'aquesta via de control obre un nou camí, poc explorat fins ara, per millorar el diagnòstic i pronòstic de possibles tumors que s'originen en qualsevol teixit cel·lular exposat a canvis en els factors ambientals. ■

Francesc Posas, Alba Duch i Eulàlia de Nadal, del Grup de Recerca en Senyalització Cel·lular. UPF

Unes graduades recollint el seu diploma. FREDERIC CAMALLONGA

Docència

Es gradua la "primera promoció Bolonya"

■ El pati de l'edifici Roger de Llúria del campus de la Ciutadella va ser l'escenari, el 15 de desembre, de l'acte acadèmic de graduació de la promoció 2012 dels estudis de grau, la dinovena des de la creació de la Universitat, en el qual prop de mil graduats, acompanyats pels seus familiars i amics, van recollir el diploma acreditatiu de l'acabament dels seus estudis.

L'edició d'enguany va ser especial, perquè hi va participar la primera promoció d'estudiants que han seguit el model de grau adaptat a l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior, en marxa des del curs 2008-2009. Es tracta dels estudiants dels graus en Biologia Humana, Humanitats, Traducció i Interpretació, Comunicació Audiovisual i Publicitat i Relacions Públiques.

L'acte, organitzat amb la col·laboració del Consell Social de la UPF, es va celebrar en quatre sessions (11.00, 13.00, 17.00 i 20.00 hores), i les lliçons de graduació van anar a càrrec, respectivament, dels professors Mariano Torcal, Jaume Guillamet, Joan Egea i Antoni Bosch. ■

Final de trajecte

Jordi Pericot imparteix la seva última lliçó

■ “El joc de la comunicació” és el títol de la lliçó que va pronunciar Jordi Pericot, catedràtic emèrit de la UPF i referent cultural del país, que va obrir el curs acadèmic 2012-2013 dels Ensenyaments de Comunicació Audiovisual de la Facultat de Comunicació. L'acte inaugural, que va homenatjar qui va ser un dels fundadors dels estudis de Comunicació Audiovisual de la UPF, va tenir lloc el 6 de novembre a l'auditori del campus de Poble Nou.

El joc com a estratègia

El catedràtic emèrit va escollir el concepte del joc com a estratègia a valorar en el decurs de l'activitat intel·lectual -una constant en el seu pensament-, per centrar la que va ser la seva lliçó de comiat, abans de la seva jubilació definitiva. Amb les seves paraules, Jordi Pericot (El Masnou, 1931) va voler estimular els futurs graduats i transmetre'ls aquest sentiment lúdic que sempre ha acompanyat la seva tasca i la seva capacitat emprenedora. ■

Jordi Pericot durant la seva lliçó. UPF

Política científica

El repte d'atreure i retenir el talent científic a Europa

Helga Nowotny, Carmen Vela, Andreu Mas-Colell i Josep Joan Moreso. EVA GUILLAMET

■ En una economia cada cop més globalitzada i basada en el coneixement, atreure i retenir investigadors de talent a Europa és un factor crucial en el desenvolupament de les universitats competitives a nivell mundial.

Dins aquest marc, el 5 de novembre del 2012 la Universitat Pompeu Fabra i el Consell Europeu de Recerca (CER) van organitzar una conferència de política científica a l'auditori del campus de la Ciutadella.

Josep Joan Moreso, rector de la Universitat, va donar la benvinguda als assistents, i Helga Nowotny, presidenta del CER, va pronunciar la conferència inaugural. Els debats posteriors es van dur a terme en quatre sessions consecutives en què van intervenir experts en recerca, gestió i política científica.

En la primera sessió hi van participar els màxims representants de la

política científica catalana, espanyola i europea: Andreu Mas-Colell, conseller d'Economia i Coneixement; Carmen Vela, secretària d'Estat de Recerca, Desenvolupament i Innovació del Ministeri d'Economia i Competitivitat, i Octavi Quintana, director de l'Àrea de

Recerca de la Unió Europea, moderats per Teresa Riera, membre del Parlament europeu i relatora oficial del futur pro-

grama marc per a la recerca i la innovació Horizon 2020.

Aquesta conferència va aplegar prop de tres-centes persones relacionades amb la recerca, principalment investigadors amb seu a Europa, líders d'opinió i representants de les administracions europees, regionals i nacionals, així com també representants d'universitats europees i de xarxes de la Unió Europea. ■

Van intervenir els màxims representants de la política científica

Selecció d'uns fragments del discurs d'acceptació del títol de doctor honoris causa per la UPF que l'artista mallorquí va pronunciar el 29 de novembre del 2012

“Anar a l'Àfrica és com una manera de ser sempre en el taller”

— “Per justificar el fet que em feu *honoris causa*... A mi cada pic em costa més sortir del taller; no surt quasi més que per anar a bussejar, per anar a ficar-me dins l'aigua. I encara menys per coses com aquesta; si no hagués estat per una universitat ben segur que no hi hauria anat. Si sortia del taller era per anar a l'Àfrica, que és com una manera de ser sempre en el taller. A l'Àfrica és on de qualque manera vaig pensar que havia de *desrepintar-ho* tot, és a dir, de desmuntar i tornar a començar; com de desaprendre una cosa que sabia fer i tornar-la a començar des del començament”.

— “Quan vaig anar a l'Àfrica, que la pintura es moria ja es deia des que jo era petit. Quan jo vaig començar a Mallorca, en els anys setanta, els meus amics quasi tots eren poetes, i de pintors quasi no n'hi havia, i els pocs que hi havia es varen anar tirant al vídeo o a altres mals vicis, i jo vaig continuar tenint amics poetes i sempre em va parèixer que el món de la pintura era com a les pel·lícules de Dràcula, que mor al final i torna a ressuscitar amb una gota de sang accidentada... Que mor i ressuscita contínuament. És del que em vaig adonar molt a l'Àfrica, que era el lloc perfecte perquè tot es transformi en pintura”.

— “Un gran artista català que va estar a Mallorca va dir: ‘Jo pinto i prou’. Això un poc era l'anatema, era un poc l'exemple de la ignorància dels pintors analfabets que només pintaven, anaven bruts tots el dia i no havien llegit cap llibre mai. Això de “jo pinto i prou”, que va dir Joaquim Mir, se va emprar durant molts d'anys com a exemple del que no s'havia de fer. És veritat que per a jo no ha estat mai prou

pintar, perquè he hagut d'aprendre moltes de coses; cada dia per pintar he d'emprar... jo què sé... fins i tot física i química... sempre estic fent experiments de mil coses. No n'hi ha prou... Jo pint amb fang i pint amb fum, amb tèrmit, amb aigua, amb vapor i amb temps, sobretot. Però, ara, per abreviar diria que jo pint i prou, i me'n record que aquest home, el Joaquim Mir, va acabar despenyat per un penya-segat del torrent de Pareis, amb el cap ple

de sang. I els que el varen recollir del terra, mig mort, varen dir que tenia les mans grogues de pintura i púrpures, i el cap vermell de sang. I després va estar dos anys tancat en un manicomi, el pobre Joaquim Mir. Però sí, ‘jo pinto i prou’ em sembla que el podria perfectament assumir com a eslógan ara avui aquí”.

— “Jo crec que la mort de la pintura ve un poc per... Rimbaud ja va dir “quel siècle de mains”, quin segle de mans. La mà

del manobre, tots són mans. A finals del segle xx vàrem passar de la mà al dit, al món digital, i ara gairebé ja només és la punta de l'índex. És a dir, hem fet tota la volta. Ara tornam a ser, un altre cop, a la mà i a tot el cos. Ara ja no pinta la mà, ja pinta el cos sencer. El temps pinta i no saltres som el pinzell”.

— “Ja he dit molts de pics que quan vaig fer aquesta sala de Nacions Unides, de seguida va sortir als diaris que estava caient –encara ara surt als diaris que cau–; és sorprenent una obra que cau tant de temps i tan a poc a poc. Si caigués cauria... Sí... Im'encanta la idea que caigui, també, perquè, de fet, és possible que caigui. Tot cau, tot acabarà caient un dia, però és molt més probable que caiguin primer les Nacions Unides que la cúpula, perquè està feta amb criteris constructius més sòlids –i amb això sí que vàrem treballar-hi un any per preparar-ho. I quan vaig fer l'obra de Mallorca, de la catedral de Palma, que està cruïada –així està feta–, el primer que va sortir publicat al diari va ser: “Sols no està acabada i ja s'està trencant”. Va sortir en primera plana als diaris; posava “Alarma!”, i mostraven els cruïes. Com si una ce-

ràmica es pogués anar cruïant cada dia... A mi m'agrada moltíssim produir aquesta sensació... que les meves obres produeixin aquesta sensació d'inquietud, de pensar que aquesta cosa està a punt d'esbucar-se. Alguna gent miraven aquests quadres meus amb tomàtiques i pensaven que hi havia tomàtiques de veritat, tomàtiques monstruoses de mig metre. Però que d'alguna manera contenien aquest material orgànic... Estan fets de pigment mineral... És una cosa... és allò més inert que hi ha”. ■